

Groene Cirkel

Kaas en bodemdaling

PIONIERAGENDA

februari 2023

Introductie

Van convenant met 5 thema's naar pionieragenda met 6 ontwikkelrichtingen

Op 30 september 2022 besloten we een vervolg te geven aan Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling en werd het convenant, met droom en thematiek, feestelijk ondertekend. In deze pionieragenda lichten we toe wat we precies willen ontwikkelen. Hoe we dit willen gaan doen, zal in de vervolgstappen samen met het gebied en haar agrarische gemeenschap worden vastgesteld.

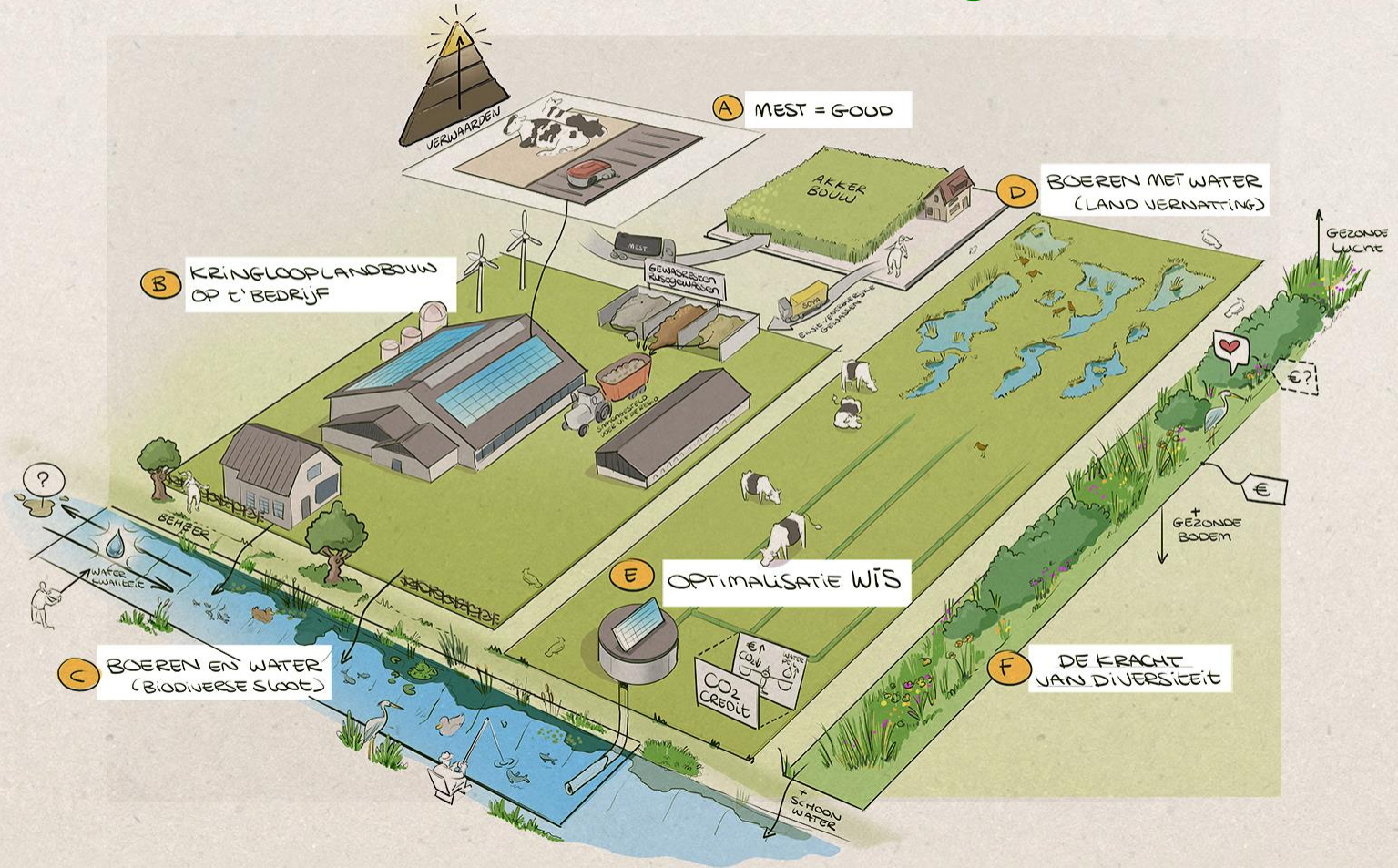
Door ons verder te verdiepen op de thema's werd duidelijk waar de overlap tussen de thema's zit. Op deze wijze hebben we ontwikkelrichtingen kunnen formuleren waarin de thema's van het convenant integraal terugkomen. De ontwikkelrichtingen geven richting om over in gesprek te gaan en houvast voor het opzetten van innovatieve projecten.

Door te focussen op de volgende ontwikkelrichtingen kunnen we pionieren op het verduurzamen van de melkveehouderij en het landschap in de Alblasserwaard voor mens en biodiversiteit. De richtingen hebben een hoog innovatie gehalte en een belang bij een ketenaanpak.

De bouwblokken

- **5 thema's:** waterkwaliteit, bodemdaling, biodiversiteit, reductie van emissies en kringlooplandbouw
- Die komen terug in **6 ontwikkelrichtingen:** Mest=goud, circulaire bedrijfsvoering, biodiverse sloot, boeren met water, optimalisatie WIS en de kracht van diversiteit. Pagina 6-10 presenteren de 6 ontwikkelrichtingen met bijbehorende vraagstukken en eventuele interventies.

6 innovatieve ontwikkelrichtingen

Mest = Goud (regionale mestkringloop)

Hoe kunnen we sturen op goede kwaliteit van mest en hoe kunnen we de obstakels wegnemen om mest te kunnen verwaarden in een mestkringloop met akkerbouw?

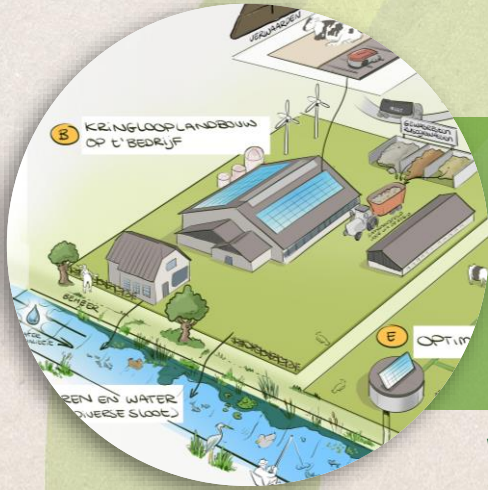
Wat willen we bereiken:

- Van afval naar kwalitatieve mest als reststroom in een kringloop.
- Verwaarden om te verdienen (scheiden, fermenteren, vergisten).
- Reductie emissies (o.a. ammoniak), bijvoorbeeld door anders om te gaan met mest (zoals fermenteren in de put).
- Sluiten van de nitraat-fosfaat kringloop op regionaal niveau?
- Regionale veevoer stroom (eiwitten uit de regio)

Onze denkrichtingen:

- Verwaarden van mest (mestscheiding, fermenteerput, gebiedsvergister, pure mest)
- Ketenanalyse; waar zit welke behoefte en waar zit welke belangen voor mest?
- Platform waar veehouders en akkerbouwers elkaar kunnen vinden
- Experimenteren met eiwitgewassen en daarmee lokaal/regionaal veevoer
- Mestplaatsingsruimte
- Menselijke schakel terugbrengen in kringloop

Circulaire bedrijfsvoering

- Hoe kunnen we circulaire bedrijfsvoering (nog) aantrekkelijker maken voor boeren?
- Hoe kunnen we boeren circulaire bedrijfsvoering laten toepassen ten gunste van de biodiversiteit in het gebied?
- Welke producten/stoffen en processen zijn hiervoor interessant en welke (kosten/broeikasgas-) reductie levert dit op?

Wat willen we bereiken:

- Externe stromen als kunstmest en krachtvoer (soja), vervangen door lokale/regionale stromen.
- Sluiten van de stikstof en fosfaat kringlopen.
- Melkveehouderij als eerste energieneutrale sector in de Alblasserwaard.

Onze denkrichtingen

- Onderzoek boerderij van de toekomst
- Instapcontract Alblasserwaard
- Experimenteren met koolstof houdende gewassen
- Afrekenbare stoffenbalans opzetten

Biodiverse sloot

Hoe kunnen we de boer de waterkant en sloot nog biodiverser laten beheren tegen eerlijke voorwaarden?

Wat we willen bereiken:

- Schoon water → rijke natuur/biodiversiteit → duurzame/robuuste landbouw.
- Vervuilingbronnen in beeld, met hen in gesprek en naar ratio belasten.
- Mestuitspoeling reduceren.
- Ecologisch slootbeheer.
- Innovatieve governance vorm: grondbank.

Onze denkrichtingen:

- Landschapsanalyse: waar komen welke stromen water vandaan en wat is de kwaliteit hiervan?
- Factoren van invloed in beeld; Participatory System Mapping (traject Erasmus)
- Bufferstroken (met wilgen)
- Monitoring van de biodiverse sloot bij elkaar brengen
- Aansluiten op opgave 10% blauw-groene dooradering

Boeren met water

Hoe kunnen we de uitstoot van (grond)emissies verminderen door anders om te gaan met het perceel, op een manier waar de boer ook blij mee is (productief en robuust)?

Wat we willen bereiken:

- Grond anders benutten en daarmee op alternatieve wijze verdienen.
- In de praktijk uitstoot van broeikasgassen verminderen op het boerenland.

Onze denkrichtingen:

- Verschillende pilots om effecten vernatting op bodem(leven), biodiversiteit en bedrijfsvoering te onderzoeken (Greppelinfiltratie, plas dras etc.)
- Kansen GLB benutten

Optimalisatie WIS

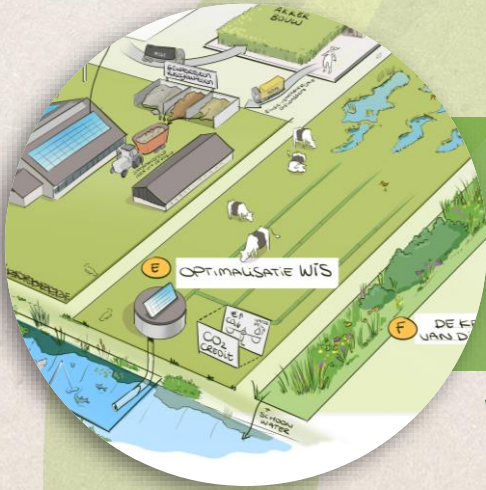
Hoe kunnen we WIS naast het afnemen van veenoxidatie ook (beter) inzetten voor het verbeteren van biodiversiteit en waterkwaliteit en hoe stimuleren we dit?

Wat we willen bereiken:

- Doortrekken van een lopend project
- Verdienen door te verbeteren, met CO₂-credits? Of andere eco-systeemdienst?
- Scheve kosten/baten verdeling rond bodemdaling beperken / eerlijk maken
- Impact van WIS op biodiversiteit en waterkwaliteit.

Onze denkrichtingen:

- Voor CO₂-credits alternatief en vernieuwd model ontwikkelen.

De kracht van diversiteit

- Hoe kunnen we diversiteit op het land (kruidenrijk grasland, landschapselementen, bomenranden, etc.) laten bijdragen aan een toekomstbestendige melkveehouderij?
- Wat draagt het bij en hoe zouden we ons er voor in moeten zetten?

Wat we willen bereiken:

- Ecosysteemdiensten ontwikkelen.
- Focus op biodiversiteit om andere problematiek aan te pakken.
- Het gezond landschap als uitgangspunt

Onzedenkrichtingen

- Vervolg kruidenrijk grasland.
- Analyse op de resultaten van verschillende monitoring (die al bestaan).
- Biologische bestrijding / beheersing van onkruiden zoals zuring en brandnetel (als alternatief voor gebruik herbiciden)?
- Analyse van alternatieve gewassen (zonnekroon)/bomen en/of bossen. (*Revival of the knotwilg.*)
- Onderzoek naar Basiskwaliteit Natuur